

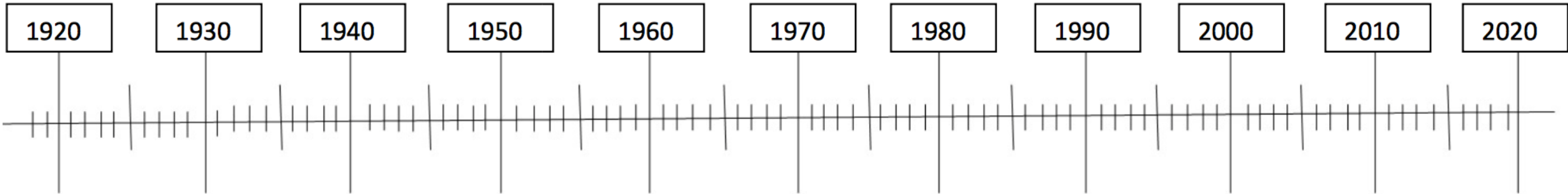
M U N I
P E D

Školní pedagogika (3)

škola: vývoj – směřování – řízení

Tomáš Janík

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ 1933

Učit se
Učit se
Učit se
V. I. Lenin

Vždy
připraven

- Učebnice vlastivědy pro 4. ročník
- Evropa rozdělena na socialistický a kapitalistický tábor
- Oddělení obou táborů symbolizuje tlustá hranice

– Železná opona

– Sametová revoluce

z Východu...
návrat
do Evropy

1989

pád železné opony

2001

Bílá kniha: první strategie
rozvoje vzdělávání (do 2010)

2013

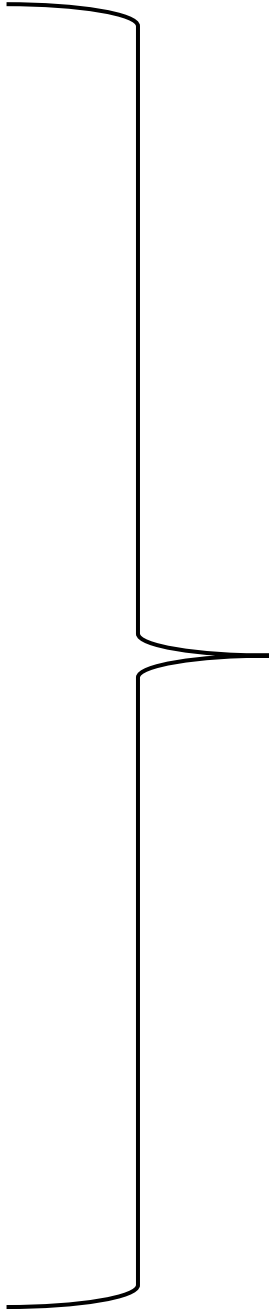
S2020: druhá strategie
rozvoje vzdělávání (do 2020)

2020

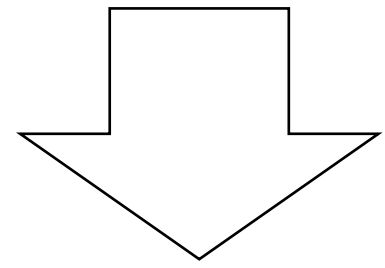
S2030: třetí strategie
rozvoje vzdělávání
(v přípravě)

System	státní socialistický školský systém dle sovětského vzoru centralisticky řízený		demokratický, participativní školský systém orientovaný do Evropy
	těsné sepětí vzdělávací politiky a plánování přípravy pracovních sil		vzdělávací systém a systém přípravy pracovních sil jsou dvě relativně autonomní oblasti decentralizace a přesun (části) rozhodování na místní úroveň
Škola	centrální správa škol		individualizace diferenciace školní vzdělávání jako základ pro celoživotní učení
Cíle	kolektivizace unifikace (socialistická jednotná škola) příprava na život socialistické společnosti, příprava na práci a obranu vlasti		pojetí člověka: rozvinutá osobnost s předpokladem zvládnání výzev života
	pojetí člověka: všestranně rozvinutí socialistická osobnost		obecné vzdělávání orientace na život mezipředmětové vztahy klíčové kompetence
Obsahy	orientace na svět práce polytechnická výchova zvědečtění – orientace na vědní obory		humanizace (pedocentrismus) autonomie žáka aktivizace, orientace na potřeby
Procesy	vůdčí úloha učitele šablonovitá výuka		

 <p>1989</p>	demokratický, participativní školský systém orientovaný do Evropy
	vzdělávací systém a systém přípravy pracovních sil jsou dvě relativně autonomní oblasti decentralizace a přesun (části) rozhodování na místní úroveň
	individualizace diferenciace školské vzdělávání jako základ pro celoživotní učení
	pojetí člověka: rozvinutá osobnost s předpokladem zvládnutí výzev života
	obecné vzdělávání orientace na život mezipředmětové vztahy klíčové kompetence
	humanizace (pedocentrismus) autonomie žáka aktivizace, orientace na potřeby

- erupce nadějí, tužeb, přání i návrhů na reformu školství
- na počátku neexistuje celková koncepce rozvoje školství – dílčí řešení (ad hoc = pro případ)
- Školský zákon z r. 1984 pouze novelizován (nový Školský zákon až r. 2005)

Bílá kniha 2001
(do 2010)

**Národní
program
rozvoje
vzdělávání
v České
republice**

Bílá
kniha

Praha 2001

2001

celoživotní učení pro všechny

přizpůsobení vzděl. a studijních programů
potřebám života ve společnosti vědění

monitorování a hodnocení
kvality a efektivit ve vzdělávání

podpora vnitřní otevřenosti a otevřenosti vzdělávacích institucí

proměna role a profesní perspektivy
pedagogických a akademických pracovníků

od centralizovaného řízení k odpovědnému spolurozhodování

**Strategie vzdělávací politiky
České republiky
do roku 2020**

redukce nerovností ve vzdělávání

podpora učitelů - kvalita výuky

odpovědné řízení (založené na datech)

Strategie 2030+

SHRNUTÍ

1989

přehodnocování
dřívějšího systému
a návrhy řešení

2001

2013

budování
nového systému a
zavádění do praxe

2020

rozdružňování systému

ŠKOLA na KRIŽOVATKE

Kudy kam...?

Představení reformní křižovatky – kruhového objezdu se 3 + 1 výjezdy

- směrovníky u jednotlivých výjezdů (slogany)
- pohledy na edukační krajinu po opuštění kruhového objezdu tím či oním výjezdem (logika fungování)
- lidé za volantem (aktéři)
- čeho se obávat (rizika)

Když se to vezme kolem a kolem a kudy dál (ven)

výstupová reforma
(testová)

procesová reforma
(didaktická)

vstupová reforma
(kurikulární)

**EDUout: vyprazdňování školy
(ideje i instituce),
descholarizace-privatizace-
rescholarizace**

vstupová reforma (kurikulární)

Slogany:

- školy si píší svá kurikula
- my máme kurikulum, ó, my se máme...

Logika:

- operuje na vstupu systému
- drží ve hře vzdělávací obsahy (v ČR vede ke kompetencím)
- ve variantě dvojúrovňového kurikula realizuje ideu decentralizace tvorby kurikula a posiluje autonomii škol

Aktéři:

- tvůrci, implementátoři, realizátoři kurikula (VÚP/NÚV 05-13)

Kritika/rizika:

- odvádí učitele od výuky k psacímu stolu
- nemá velkou sílu měnit výukovou praxi, neboť je papírová
- přecenění ohledu na kompetence jde ruku v ruce s rizikem obsahového vyprazdňování školního učení

procesová reforma (didaktická)

Slogany:

kultura vyučování-učení: kvalita výuky/školy
profesní společenství: rozvíjející hospitace
učitelství jako aktivistická profese

Logika:

- operuje v “černé schránce” školského systému
- jde jí o kvalitu toho, co je didakticky nejryzejší: vyučování-učení
- podprována dalším vzděláváním učitelů: realizuje se ve spolupráci mezi učiteli a výzkumníky ve školách (school-based), staví na analýze výukových situací (research-based) a na navrhování a ověřování (design-based) způsobů jejich alternativního (lepšího) řešení

Aktéři:

- angažované učitelstvo sobě + podpora z fakult a odjinud (např. Hejného matematika, Heuréka, Didactica Viva...)

Kritika/rizika:

- může se zvrtnout v metodikaření
- nebezpečí formalismů a potažmo obsahového vyprazdňování

výstupová reforma (testová)

Slogany:

plošné testování, výstupy z učení, evaluační standardy
skandální zjištění z mezin. srovnávacích šetření

Logika:

- základem řízení ve školském systému je měření vzdělávacích výsledků
- soutěž škol (ideologie konkurenceschopnosti)
- testování, mezinárodně srovnávací šetření - žebříčkování
- skandalizace výsledků - konstrukce vzdělávacích katastrof, zavedení válečné terminologie, šíření paniky, hysterie

Akteři:

- ministerské kontrolní orgány, testovací agentury
- edukační metrologové z výzkumných institutů, „experti“ na vzdělávání

Kritika/rizika:

- vytváří se seberefrenční svět klamu (Scheinwelt) - řeší se “data o vzdělávání” spíše než vzdělávání jako takové
- škola se mění v soutěžiště a bojiště - vystresovaní rodiče požadují od vystresovaných škol hyperkvalifikaci pro své vystresované děti (angličtina od MŠ, esperanto od 3. třídy, digitální gramotnost implantovat po narození)

EDUout: vyprazdňování školy (ideje i instituce), descholarizace-privatizace-rescholarizace

Slogany:

- nejlepší škola je život - učit netřeba, stačí s dětmi být (škola domácí/lesní)
- proč se učit, když je všechno na Google - hackni si své vzdělávání
- nespokojení rodiče zakládají školy pro své (nespokojené) děti
- škola je dobrý byznys: ten, který by nejraději školy zrušil, je teď zakládá...

Logika:

- v reakci na problémy, které běžně běžná škola má, se mnoha různými směry rozvíjejí aktivity, které “řeší” problém školy
- školu jako ideu i instituci vyprazdňují - někdy tak činí z nepochopení tomu, že idea školy je v pořádku, jindy tak činní v zájmu svého vlastního podnikatelského zájmu (descholarizátor rescholarizátorem)

Akteři:

- o.p.s. ... a.s. ... s.r.o. ... typu EDU-out

Kritika/rizika:

- riziko destabilizace školy jako ideje a instituce
- riziko obsahového vyprazdňování školy přináší vážné důsledky - oslabení zájmu o “věcnost”

Školy (v) budoucnosti

- Bude pokračovat decentralizace školství – školy budou více **vyrůstat zespoda a rozvíjet se zevnitř**, budou se více **sítovat**
- Školy se více **otevrou svému okolí** (posílí v nich princip regionálního) a stanou se vzdělávacími centry komunit
- Ve větší míře se ze škol stanou **celodenní školy** jako instituce **komplexní edukační péče** – posílí v nich **interprofesionalita**
- Školy se **vyprofilují** (najdou „svoji“ parketu) a zlepší sebe prezentaci
- **Populace žáků bude více rozrůzněná** (sociálně, kulturně, jazykově apod.), školy budou **přehodnocovat zaběhané způsoby práce**
- Význam **základních kulturních technik** (čtení/psaní/počítání) a **vědění o sobě a světě** bude zachován a vzroste význam tzv. **měkkých a přenositelných kompetencí**: umět si klást cíle, učit se učit
- Učitelé **rozšíří svoji aprobovanost o nové dimenze** nad rámec tradičních vyučovacích předmětů